

Категоризация на неприятеля *Xylotrechus chinensis* за територията на Европейския съюз

Панелът по здраве на растенията (Панел PLH) на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е извършил категоризация на неприятеля *Xylotrechus chinensis* за територията на Европейския съюз (ЕС).

***Xylotrechus chinensis* (Chevrolat) не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията¹, като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но растения гостоприемници, растителни продукти и други обекти, които са гостоприемници на *Xylotrechus chinensis*, се регулират с мерки, посочени в същия регламент.**

Вредителят *Xylotrechus chinensis* (Chevrolat) (тигров дългорог бръмбар) е добре

ген COI.

установен вид от разред Coleoptera (твърдокрили, бръмбари), семейство Cerambycidae (сечковци) за когото съществуват надеждни методи за откриване, морфологични ключове и молекулярни методи, за идентификация. Молекулната идентификация е базирана на секвениране на фрагмент от митохондриалния

Неприятелят *Xylotrechus chinensis* развива едно поколение годишно. Зимува

като ларва под кората на дърветата гостоприемници. Възрастните се появяват от май до август, като съотношението между половете е около 0,50 до 1,20 мъжки към женски. Веднага след имагиниране мъжките *Xylotrechus chinensis* отделят хормон и привличат женските за да копулират. Женските *Xylotrechus chinensis*

¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията от 28 ноември 2019 г. за установяване на еднакви условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на защитните мерки срещу вредители по растенията и за отмяна на Регламент на Комисията (ЕО) № 690/2008 и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията. OJ L 319, 10.12.2019 г., стр. 1-279.

яйцеснасят по кората на ствола и основата на големите клони на дърветата (предпочитат по-големи дървета). Една женска снася около 80 яйца.

Веднага след излюпването, младите ларви проникват през кората в дървесината и се хранят с флоема и камбия на нападнатите дървета. Ларвните галерии се развиват надлъжно по дължината на ствола на дървото и достигат 15–25 см. В края на развитието си ларвите правят тунели радиално в ксилема и какавидират. Възрастните излизат през кръгъл отвор с диаметър приблизително 5 мм. Възрастните са добри летци.

Повредите се предизвикват от ларвите на *Xylotrechus chinensis*. Неприятелят атакува и убива живи дървета, но може да се развива и в отсечени трупи.

Растения гостоприемници

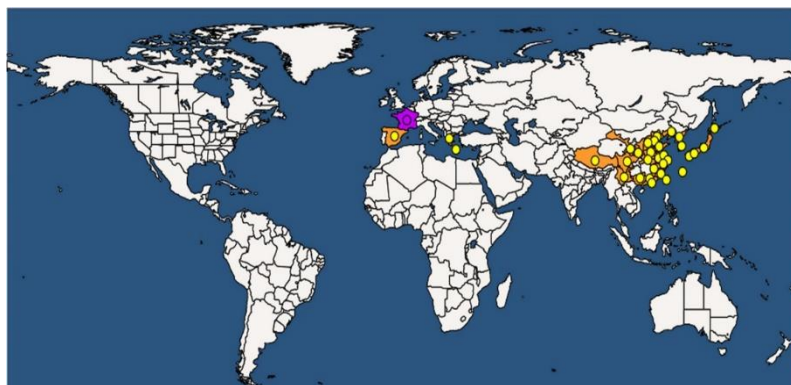
Диапазонът на всички растения гостоприемници на *Xylotrechus chinensis* не е напълно изяснен.

Като основен гостоприемник на *Xylotrechus chinensis* в Европа е докладван *Morus spp.* (черница) и по-специално *Morus nigra* (черна черница) и *Morus alba* (бяла черница). В Азия като гостоприемници се съобщават също и *Morus bombycis*, *Malus spp.* (ябълка), *Pyrus spp.* (круша) и *Vitis Vinifera* (лоза).

Географско разпространение

Неприятелят *Xylotrechus chinensis* произхожда от Източна Азия (Китай, Япония, Корейския полуостров и Тайван).

Съгласно базата данни на ЕРРО, към 25 юни 2021 г., *Xylotrechus chinensis*

присъства на територията на ЕС. В Испания (Каталуния и област Валенсия) и Гърция (Крит и Атина) има ограничено разпространение и е под официален контрол, а във Франция (частна градина в Сет) е под наблюдение.

Пътища за навлизане в ЕС

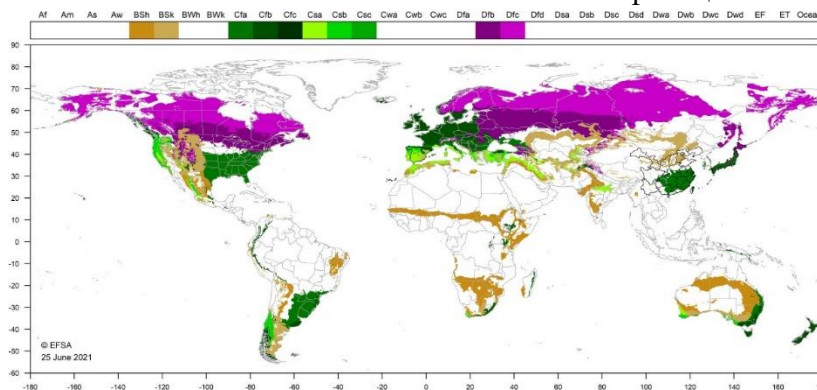
Неприятелят *Xylotrechus chinensis* вече присъства в Европа. По-нататъшното му навлизане на територията на ЕС е възможно посредством международния търговски обмен и движение на растения, предназначени за засаждане от *Morus* spp., *Malus domestica*, *Pyrus* spp., *Vitis vinifera* (чрез всички незрели стадии - яйца, ларви и какавиди), дървен опаковъчен материал и дървени предмети (чрез ларви и какавиди) от растения гостоприемници, произхождащи от страни, с наличие на вредителя.

Съгласно базата данни на EuroPhyt²/TRACES-NT³, към 29 юни 2021 г., обхващаща периода от май 1994 г. до май 2021 г., се съобщава за няколко прихващания на *Xylotrechus chinensis* от Китай.

Установяване и разпространение в ЕС

Основните гостоприемници на *Xylotrechus chinensis*, *Morus nigra* (черна черница), *Morus alba* (бяла черница), *Malus domestica* (ябълка), *Pyrus* spp. (круша) и *Vitis Vinifera* (лоза) са широко разпространени в ЕС.

Осем от климатичните типа по класификацията на Köppen-Geiger⁴, които се

срещат в страните от които *Xylotrechus chinensis* е докладван, се срещат и в ЕС.

Като се вземат предвид биотичните фактори (наличие на растения

гостоприемници) и абиотичните фактори (пригодност на неприятеля към климата) в Европа, се предполага, че вредителят *Xylotrechus chinensis* има потенциал да се установи в по-голямата част от територията на ЕС.

Неприятелят вече присъства и има ограничено разпространение в Испания и Гърция и е под официален фитосанитарен контрол, а във Франция е под наблюдение.

² EUROPHYT - Европейска система за бързо предупреждение, в която се регистрират прихващания по фитосанитарни причини на пратки от растения и растителни продукти, внесени в ЕС или търгувани в самия ЕС.

³ TRACES - TRAdE Control and Expert System - Експертна система за контрол на търговията.

⁴ WORLD MAPS OF KÖPPEN-GEIGER CLIMATE CLASSIFICATION,

<http://koeppen-geiger.vu-wien.ac.at/present.htm>

Тропичен климат (A) - Екваториален (Af) Тропичен мусонен (Am) Тропичен саванен (Aw)

Сух климат (B) - Горещ пустинен (BWh) Студен пустинен (BWk) Горещ степен (BSh) Студен степен (BSk)

Умерен климат (C) - Влажен субтропичен климат (Cfa, Cwa) Океански климат (Cfb, Cwb, Cfc) Средиземноморски климат (Csa, Csb)

Континентален климат (D) - Умереноконтинентален климат (Dsa, Dsb, Dwa, Dwb, Dfa, Dfb) Влажен континентален климат (Dfa, Dwa, Dfb, Dwb) Субполярен климат (Dfc, Dwc, Dfd)

Полярен климат (E) - Полярен климат (ET, EF) Планински климат (ET/H)

В Испания (Каталуния), са наблюдавани заразени дървета *Morus spp.* на площ от 378,1 кв.км, в Гърция на остров Крит е констатирано нападение на 200 дървета от *Morus spp.* близо до Ираклион, а в района на Атина са нападнати 1300 дървета, във Франция огнището от неприятеля (частна градина в Сет) е под наблюдение.

Съществува известна несигурност относно разпространението на вредителя в ЕС и разпространението му може да бъде по-широко от докладваното понастоящем, тъй като много дървета (до няколкостотин) вече са били заразени, когато вредителят е бил установен в Гърция и Испания.

След установяване на територията на ЕС, *Xylotrechus chinensis* би могъл да се разпространи не само чрез движение и търговски обмен на заразени растения гостоприемници предназначени за засаждане, дървен опаковъчен материал и дървени предмети от растения гостоприемници, но и естествено чрез летежа на възрастните мъжки индивиди.

Икономическо въздействие

След въвеждането си в ЕС, в рамките на по-малко от 10 години *Xylotrechus chinensis* вече е унищожил хиляди дървета *Morus spp.* в Испания, Гърция и Франция. При евентуално установяване на неприятеля на територията на ЕС, той би оказал негативно икономическо и екологично въздействие върху видовете *Morus spp.*

Мерки и методи за контрол

Вредителят *Xylotrechus chinensis* не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията, като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но в т. 8, 9 и 10, от приложение VI на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията⁵ са посочени растения, растителни продукти и други обекти, които са гостоприемници на *Xylotrechus chinensis* и въвеждането им в Съюза от някои трети държави е забранено.

Пълният списък на мерките за контрол за намаляване риска от навлизане, установяване и разпространение на *Xylotrechus chinensis* на територията на ЕС е посочен в Ръководството за количествена оценка на риска от вредители по растенията, разработено от работна група към панела по здраве на растенията на ЕОБХ, 2018⁶.

⁵ ПРИЛОЖЕНИЕ VI - Списък на растенията, растителните продукти и другите обекти, чието въвеждане в Съюза от определени трети държави е забранено - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

⁶ EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Jeger M, et al., 2018. Guidance on quantitative pest risk assessment. *EFSA Journal* 2018; 16(8):5350, 86 pp. Available online: <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5350>

Заклучение

Неприятелят *Xylotrechus chinensis* отговаря на всички критерии, които са в компетентността на ЕОБХ за оценка, за да бъде разглеждан като потенциален карантинен вредител за ЕС.

Значение за България

Понастоящем *Xylotrechus chinensis* не присъства на територията на Р България. При неспазване на фитосанитарните мерки за контрол и при евентуалното въвеждане на този неприятел в страната, той би представлявал опасност за основните си гостоприемници - *Morus nigra* (черна черница), *Morus alba* (бяла черница), *Malus domestica* (ябълка), *Pyrus spp.* (круша) и *Vitis Vinifera* (лоза), които са широко разпространени в България, а климатичните условия са подходящи за разпространение и развитието му.

При обследване и съмнение за наличие на неприятеля и/или предполагаеми повреди от него, е необходимо незабавно да се уведомят официалните контролни органи. Ранното откриване би могло да помогне за управлението на този вредител в България.

Източник: EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2021. Scientific Opinion on the Категоризация на вредители на *Xylotrechus chinensis*, EFSA Journal 2021;19(12): 7022,

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.7022>

Снимки: EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/XYLOCH/photos>

*Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига-
<https://corhv.government.bg/>*

Изготвил: Татяна Величкова,

главен експерт в Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“ при ЦОРХВ,

16.02.2022 г.